

EUROPSKI NADZORNIK ZAŠTITE PODATAKA

Sažetak mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka o osam pregovaračkih mandata za sklapanje međunarodnih sporazuma koji omogućuju razmjenu osobnih podataka između Europola i trećih zemalja

(Cjeloviti tekst ovog Mišljenja dostupan je na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na internetskim stranicama Europskog nadzornika za zaštitu podataka www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. UVOD I KONTEKST

Uredbom o Europolu ⁽¹⁾ propisuju se posebna pravila o prijenosu podataka od strane Europola izvan EU-a. U članku 25. stavku 1. navodi se niz pravnih osnova na temelju kojih Europol može zakonito prenositi podatke nadležnim tijelima trećih zemalja. Jedna od mogućnosti bila bi odluka Komisije o primjerenosti u skladu s člankom 36. Direktive (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ kojom se utvrđuje da treća zemlja kojoj Europol prenosi podatke osigurava primjerene razinu zaštite. Budući da trenutačno ne postoje takve odluke o primjerenosti, druga mogućnost da Europol redovito prenosi podatke u treću zemlju bila bi upotrijebiti primjereni okvir koji proizlazi iz sklapanja obvezujućeg međunarodnog sporazuma između EU-a i treće zemlje primateljice.

Komisija je 20. prosinca 2017. donijela osam preporuka ⁽³⁾ za odluke Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o međunarodnim sporazumima između Europske unije (EU) i osam trećih zemalja Bliskog istoka i Sjeverne Afrike (MENA), odnosno Alžira, Egipta, Izraela, Jordana, Libanona, Maroka, Tunisa i Turske. Ti međunarodni sporazumi pružit će potrebnu pravnu osnovu za razmjenu osobnih podataka između Europola i tijela navedenih trećih zemalja nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma.

Komisija smatra da postoji potreba za bliskijom suradnjom između Europola i tih osam zemalja u kontekstu političke strategije EU-a navedene u Europskom programu sigurnosti ⁽⁴⁾, zaključcima Vijeća ⁽⁵⁾ i Globalnoj strategiji EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku ⁽⁶⁾ te operativnih potreba tijela za izvršavanje zakonodavstva u EU-u i Europola. Tih osam trećih zemalja također je navedeno u Jedanaestom izvješću o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije ⁽⁷⁾. Suradnja sa zemljama Bliskog istoka i Sjeverne Afrike zamišljena je kao cjelina ⁽⁸⁾. Utvrđeno je da trenutačna nestabilnost u regiji, osobito stanje u Siriji i Iraku, predstavlja veliku dugoročnu sigurnosnu prijetnju EU-u. To se odnosi na učinkovitu borbu protiv terorizma i povezanog organiziranog kriminala te protiv izazova povezanih s migracijama, kao što su olakšavanje nezakonitih migracija i trgovanje ljudima. Također se smatra da je suradnja s lokalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva ključna za prevladavanje tih izazova.

U skladu s postupkom utvrđenim u članku 218. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), Komisija će biti odgovorna za vođenje pregovora radi sklapanja navedenih međunarodnih sporazuma s trećim zemljama u ime EU-a. S ovih osam preporuka Komisija želi dobiti odobrenje Vijeća Europske unije (Vijeće) za početak pregovora s navedenih osam trećih zemalja. Nakon dovršetka pregovora, kako bi se formalno sklopili navedeni sporazumi, Europski parlament morat će dati svoj pristanak na tekstove sporazuma koji su predmet pregovora, a Vijeće će morati potpisati sporazume.

5. ZAKLJUČAK

Europski nadzornik za zaštitu podataka izražava zadovoljstvo zbog pozornosti posvećene zaštiti podataka u prilogu preporukama Komisije od 20. prosinca 2017. koje će predstavljati mandat Komisije da u ime EU-a pregovara o međunarodnim sporazumima sa svakom od osam zemalja Bliskog istoka i Sjeverne Afrike za koje je predviđena suradnja s Europolom.

Nužnost i proporcionalnost međunarodnih sporazuma kojima se Europolu omogućuje da redovito prenosi podatke nadležnim tijelima dotičnih osam trećih zemalja mora biti u potpunosti ocijenjena kako bi se osiguralo poštovanje članka 52. stavka 1. Povelje. Kako bi se omogućila takva detaljna ocjena na pojedinačnoj osnovi, Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje dodatno sužavanje i razlikovanje potreba za prijenosom na temelju konkretne situacije u svakoj od trećih zemalja i stvarnosti na terenu. Područje primjene svakog međunarodnog sporazuma i svrhe prijenosa u svaku treću zemlju treba dodatno navesti u prilogu. Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje daljnje procjene učinka kako bi se bolje procijenili rizici koje predstavlja prijenos podataka tim trećim zemljama u pogledu prava pojedinaca na privatnost i zaštitu podataka, ali i u pogledu drugih temeljnih prava i sloboda zaštićenih Poveljom, kako bi se odredile precizne mjere zaštite.

Europski nadzornik za zaštitu podataka napominje da bi Europol, sukladno članku 25. stavku 1. točki (b) Uredbe o Europolu, mogao redovito prenositi podatke trećoj zemlji putem sklapanja obvezujućeg međunarodnog sporazuma između EU-a i treće zemlje primateljice pod uvjetom da se takvim sporazumom predvide dostatne mjere zaštite. Europski nadzornik za zaštitu podataka smatra da „predviđanje dostatnih mjera zaštite” u smislu Uredbe o Europolu podrazumijeva da međunarodni sporazumi sklopljeni s trećim zemljama trebaju:

- osigurati potpunu usklađenost s člankom 8. Povelje u trećim zemljama primateljicama, posebice s načelom ograničavanja svrhe, pravom pristupa, pravom na ispravak i kontrolu od strane neovisnog tijela koje je posebno propisano Poveljom,
- slijediti Mišljenje 1/15 Suda EU-a osiguravanjem da razina zaštite koja proizlazi iz navedenih sporazuma bude u načelu istovjetna razini zaštite predviđene pravom EU-a,
- primijeniti, *mutatis mutandis*, kriterije sadržane u uvodnoj izjavi 71. Direktive (EU) 2016/680, tj. da prijenosi osobnih podataka podliježu obvezama povjerljivosti, načelu specifičnosti i činjenici da se osobni podaci neće upotrebljavati za traženje, donošenje ili izvršenje smrtne kazne ili bilo kojeg oblika okrutnog i nečovječnog postupanja,
- odražavati posebne mjere zaštite sadržane u Uredbi o Europolu, kao što su ograničenja koja su odredili davatelji informacija, i
- primjenjivati nužna jamstva u kontekstu kaznenih istraga i uključiti mjere zaštite koje na pojedinačnoj osnovi rješavaju predvidljive rizike koje prijenosi u te treće zemlje mogu predstavljati u odnosu na druga temeljna prava i slobode.

Osim tih općih preporuka, preporuke i komentari Europskog nadzornika za zaštitu podataka u ovome Mišljenju odnose se na sljedeće specifične aspekte budućih međunarodnih sporazuma o kojima će se pregovarati s državama Bliskog istoka i Sjeverne Afrike u pregovaračkim mandatima:

- načela ograničavanja i navođenja svrhe u vezi s podacima koje Europol prenosi,
- daljnji prijenosi od strane nadležnih tijela dotičnih trećih zemalja,
- ograničenja obrade podataka koje Europol prenosi nadležnim tijelima trećih zemalja,
- neovisan nadzor osiguran u trećim zemljama,
- prava osobe na koju se podatci odnose,
- prijenos posebnih kategorija podataka nadležnim tijelima trećih zemalja,
- zadržavanje podataka koje je prenio Europol, i
- mogućnost obustave i raskida međunarodnih sporazuma u slučajevima kršenja njihovih odredbi.

Sastavljeno u Bruxellesu 14. ožujka 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Europski nadzornik za zaštitu podataka

(¹) Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP (SL L 135, 24.5.2016., str. 53.), dalje u tekstu: „Uredba o Europolu”.

- (2) Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP (SL L 119, 4.5.2016., str. 89.).
- (3) Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Hašemitske Kraljevine Jordana o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i jordanskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 798 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Republike Turske o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i turskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 799 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Libanonske Republike o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i libanonskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 805 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Države Izraela o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i izraelskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 806 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Tunisa o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i tuniskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 807 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Kraljevine Maroka o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i marokanskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 808 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Arapske Republike Egipta o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i egipatskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 809 završna verzija; Preporuka za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu između Europske unije i Alžirske Narodne Demokratske Republike o razmjeni osobnih podataka između Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i alžirskih tijela nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma, COM(2017) 811 završna verzija.
- (4) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 28. travnja 2015. – Europski program sigurnosti, COM(2015) 185 završna verzija.
- (5) Zaključci Vijeća o vanjskom djelovanju EU-a u vezi s borbom protiv terorizma od 19. lipnja 2017., dokument 10384/17.
- (6) Zajednička vizija, zajedničko djelovanje: Jača Europa – globalna strategija za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije, dostupno na: <http://europa.eu/globalstrategy/en>.
- (7) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću od 18. listopada 2017. – Jedanaesto izvješće o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije, COM(2017) 608 završna verzija.
- (8) Vidjeti Memorandum o razumijevanju svih preporuka Komisije za donošenje odluka Vijeća iznesenih 20. prosinca 2017., osim one koja se odnosi na Izrael.
-